

Ю. В. Муравйов, І. І. Дідович, М. В. Маліновська

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів

ПЛАТА ЗА ПРАВО ПОЛЮВАТИ, НОВІ ПОГЛЯДИ ТА ПІДХОДИ

Історично доведено, що використання тваринного світу у становленні сучасного людства мало і має дуже важливе значення. Першочерговим був процес забезпечення виживання через добування їжі та свого захисту від хижих тварин. Завдяки цьому людина навчилася колективно полювати, працювати, винайшла нові знаряддя для побуту, житла, готування їжі, її зберігання, збагатилася мова тощо. Це дало поштовх до організованого розподілу праці, її планування та прогнозування певного розвитку. Встановлено, що сам процес полювання, добування, колекціонування трофеїв, мисливських знарядь абсолютно не втратив актуальності у сучасному суспільстві. З'ясовано, що для сучасної людини, а саме людини-мисливця, це генетичний зв'язок з предками, специфічні мисливські традиції, особливий відпочинок на лоні природи, вміння проявити свої здібності, азарт, добути трофеї тощо. Окрім цього, є витрати на ведення мисливського господарства та організацію самого полювання. Отже, сучасний мисливець отримує для себе цілу низку позитивних надбань за які беззаперечно потрібно платити. Досліджено, що українським законодавством, яке стосується ведення мисливського господарства та природокористування, чітко передбачено сплачувати за дозвіл на полювання (ліцензію, відстрільну картку). Встановлено, що немає єдиної методики розрахунку розміру такої плати. Саме це спонукало нас до застосування нових методологічних підходів встановлення вартості права на полювання. Застосовано, порівняно з іншими, дещо інші концептуальні засади щодо формування розміру плати за спеціальне використання ресурсів мисливських тварин. Вони сформовані на підставі розуміння того, що мисливські тварини мають загальнодержавне значення, а їх охорона, відтворення та використання є досить витратними. Окрім цього, мисливці готові платити, а мисливські господарства бажають бути високодохідними і позбавитися "клейма" збитковості.

Ключові слова: мисливське господарство; мисливські тварини; право на полювання; ліцензія; відстрільна картка.

Вступ / Introduction

Ведення мисливського господарства – це низка тісно перепланих багатовікових національних традицій, що сформували еколого-економічне та соціальне підґрунтя складних взаємовідносин між мисливцем і природним біорозмаїттям.

Сучасне полювання має абсолютні відмінності від тих засад, що формувалися далекими нашими предками, адже сьогодні – це активний відпочинок, пізнання себе й оточення, вивчення історії, духовне збагачення тощо. Відповідно мисливське господарство є ланкою державного та приватного господарювання, що формують додану вартість специфічної продукції, надають робочі місця, створюють особливу співпрацю з місцевим населенням та суміжними галузями, провадять охорону, відтворення та невиснажливе користування ресурсами мисливських тварин та угідь, сплачують податки.

Специфічною є і продукція мисливського господарства. Передусім – це ареал існування мисливських тварин, а саме мисливські угіддя (польові, водно-болотні, лісові), які потребують обдуманого людського втручання для виконання природних функцій, а саме захисних, відтворювальних, підгодівельних, тобто таких, що забезпечують природні потреби тварин на відповідній площі. По-друге, це мисливські тварини, а точніше та їх науково-обґрунтована частина, що може бути добутою мисливцем без шкоди довкіллю та самій популяції певного виду за відповідну плату (вартість ліцензії, відстрільної картки). По-третє, це продукція полювання, а саме трофеї, м'ясо та інші частини добутої мисливської тварини, що можуть реалізовуватися і є частиною доходу мисливського підприємства. По-четверте, це ті неоцінені враження та знання, що отримує мисливець у процесі полювання незалежно від його результа-

Інформація про авторів:

Муравйов Юрій Володимирович, канд. екон. наук, доцент, кафедра менеджменту та маркетингу.

Email: muravjov@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-9949-5685>

Дідович Іван Іванович, канд. екон. наук, доцент, кафедра менеджменту та маркетингу.

Email: didovych@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0001-5000-3814>

Маліновська Мирослава Володимирівна, асистент, кафедра історії України, економічної теорії та права.

Email: malinovska@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-6101-5105>

Цитування за ДСТУ: Муравйов Ю. В., Дідович І. І., Маліновська М. В. Плата за право полювати, нові погляди та підходи.

Науковий вісник НЛТУ України. 2023, т. 33, № 2. С. 54–59.

Citation APA: Muraviov, Yu. V., Didovych, I. I., & Malinivska, M. V. (2023). Fee for the hunting right, new views and approaches.

Scientific Bulletin of UNFU, 33(2), 54–59. <https://doi.org/10.36930/40330207>

тів. Окрім цього, мисливське господарювання розрослося у досить масштабну мережу, що організувало та підтримує спеціалізовані підприємства, що виготовляють мисливську амуніцію (зброю, боєприпаси, одяг, супутні товари), а продукція полювання (м'ясо диких тварин) завжди була ексклюзивною ресторанною стравою.

Мисливське господарство є джерелом залучення іноземного капіталу. Іноземні мисливці високо оцінюють полювання в мисливських угіддях України і готові добре платити. Це створює відповідну інфраструктуру із забезпечення належного перебування іноземних мисливців в Україні, а це знову нові робочі місця, доходи, податки тощо. Все це є об'єктивними передумовами до належного ґрунтового перегляду економічного механізму ведення мисливського господарства. Визначальним моментом є обґрунтування методології розрахунку розміру вартості права на полювання.

Об'єкт дослідження – сучасне законодавство України та наукові дослідження щодо формування платежів за використання мисливських тварин у спеціальних цілях.

Предмет дослідження – методика формування величини плати за використання мисливських тварин у спеціальних цілях.

Мета роботи – сформувати сучасні соціальні та еколого-економічні підходи до формування величини плати за використання мисливських тварин у спеціальних цілях.

Для досягнення зазначеної мети визначено такі *основні завдання дослідження*:

1. Проаналізувати законодавчу базу України стосовно платного користування мисливськими тваринами у спеціальних цілях.
2. Запропонувати механізм встановлення розміру плати за користування мисливськими тваринами у спеціальних цілях.
3. В економічний зміст плати за спеціальне користування мисливськими тваринами включити стимуляційну складову як для користувачів (власників) мисливських угідь, так і для мисливців-аматорів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження щодо плати за спеціальне використання ресурсів мисливських тварин є актуальними питаннями природокористування і отримали концептуальні засади та подальший розвиток у наукових працях Ю. Ю. Туниці [22], І. М. Синякевича [20], П. К. Диньки, Ю. В. Муравйова [11], О. Р. Проціва [15] та інших.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалами до дослідження є законодавча база України щодо спеціального використання ресурсів мисливських тварин, що є частиною природних ресурсів. Використано емпіричні методи наукового дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення / Research results and their discussion

Тваринний світ є невід'ємною частиною живої природи, що формувався і формується під впливом часу, природних процесів, людської діяльності тощо.

Тваринний світ, нежива природа та людство є основними складниками планети Земля. На думку багатьох вчених, людина є вершиною піраміди еволюції. Вона (людина) підпорядкувала під свої потреби ресурси планети. У переважній більшості таке підпорядкування є негативним, як для навколишнього світу, так і для самої людини, що є його складовою. Це особливо швидко

відображається на живій природі, а саме на біологічному та ландшафтному різноманітті [1, 2, 10, 19].

Відомо, що майже всі види діяльності людини призводять до руйнування природи або зміни звичних природних процесів.

Наукові дослідження стверджують, що головними причинами вимирання та зменшення чисельності біологічних видів є руйнування природного середовища, війни та надмірна експлуатація природних ресурсів. За прогнозами вчених, у найближчі 75 років з планети Земля може зникнути половина всіх видів рослин і тварин. Швидкість зникнення окремих видів може в 10000 разів перевищувати швидкість їх природного зникнення [2].

На сьогоднішню головною причиною різкого зменшення біорізноманіття є діяльність людини. Виділяють такі основні причини, як [2]: руйнування природного середовища життя, ввезення чужорідних видів, надмірна експлуатація природних ресурсів, швидкий ріст населення, загроза глобального потепління тощо.

Для лісу – це порушення принципу комплексності використання його ресурсів, а для користувачів – збитковість діяльності. Процеси заготівлі деревини, активне ведення сільського господарства часто нехтують іншими життєвими процесами лісового середовища, зокрема життям тварин, для яких ліс є ареалом існування, захисту, розмноження, харчування тощо.

На сьогоднішньому етапі становлення та розвитку мисливського господарства України, до причин усунення збитковості господарювання, важливо зарахувати вартість права на полювання та прозорості механізму такого розрахунку.

В Україні мисливське господарство ведеться на площі 38,7 млн га, яка є у користуванні підприємств Українського товариства мисливців та рибалок (УТМР), Державного агентства лісових ресурсів України, інших приватних та громадських мисливських організацій [18] (рисунок). Щодо співвідношення, то частка УТМР – 62,7 %, підприємства Держлісагентства – 10,3 %, інші приватні та громадські мисливські організації – 27 % [18].

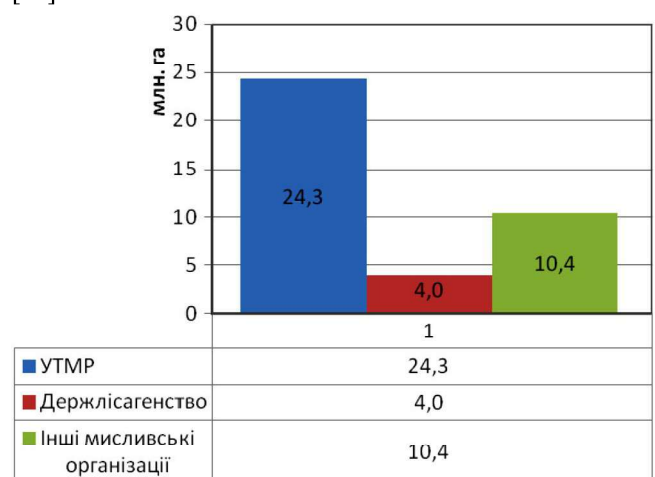

Рисунок. Розподіл площі мисливських угідь України за основними користувачами / Distribution of the area of hunting grounds of Ukraine by main users

Мисливська галузь України є чисельна і нараховує приблизно 1150 юридичних осіб, зокрема близько 6300 осіб, із них 4885 штатних егерів, 470 мисливствознавців. Площа мисливських угідь, що припадає на одно-

го штатного єгеря, становить в межах 8000 га. Щодо мисливців-аматорів, то їх в Україні нараховується понад 850 тис. осіб [18]. Щодо чисельності мисливських тварин, то за даними 2021 р., у мисливських угіддях України нараховувалося 227 тис. особин копитних тварин, 1,7 млн особин хутрових звірів, 10,7 млн особин пернатої дичини [18].

Вагомою проблемою мисливської галузі України є порушення правил полювання та браконьєрство. За даними 2020 р. проведено 17636 рейдів. На порушників складено 3275 протоколів та накладено штрафів на 810 тис. грн [18]. Мисливське господарство України має дуже добрий потенціал для розвитку, адже кліматичні умови, географічне розміщення достатньо цьому сприяють. Водночас, спостерігаються найгірші показники щодо його ведення порівняно з рівноцінними умовами мисливського господарювання в Європі.

Цікавим є те, що у країнах Європи мисливські господарства користуються податковими пільгами, є випадки, що зовсім позбавлені від оподаткування. Площа українських мисливських угідь в 1,5 раза більша, ніж у Німеччині, у сім разів більша, ніж в Австрії та Чехії, у десять разів – ніж у Словаччині та Угорщині, і в 20 разів більша, ніж у Сербії. А за якістю наші мисливські угіддя нічим їм не поступаються [3]. Австрія інтенсивно використовує цей ресурс і, незважаючи на це, за 120 років поголів'я оленя там збільшилося у 5,6 раза (від 11 тис. до 61,5 тис. голів), а козулі стало майже у 6 разів більше (від 50 тис. до 286 тис. голів). Надходження від ведення мисливського господарства у Словаччині становили 16 млн євро, видатки – 15 млн євро, чистий прибуток – 1 млн євро [3]. Натомість в Україні і донині добувають оленів у 40 разів, а козулі у 6 разів менше, ніж в Австрії ще 120 років тому [3]. У мисливській галузі Німеччини загальний річний товарообіг становить 750 млн євро, а сума інвестицій у розвиток мисливського господарства сягає понад 1,5 млрд євро на рік [3].

Серйозною проблемою господарювання мисливської галузі в Україні є притаманна вже багато десятиліть його збитковість. Ця ситуація є досить абсурдна, оскільки в нас є всі потенційні можливості для еколого-економічного та соціального зростання цього напрямку природокористування. Так, загальні витрати на ведення мисливського господарства в Україні становлять приблизно 440 млн грн, тоді як надходження від ведення мисливського господарства становлять майже 190 млн грн на рік (окупність 42 %) [18]. Середні витрати користувачів мисливських угідь на 1 тис. га становлять 11,4 тис. грн. Отже, для того, щоб мисливська галузь України досягла точки беззбитковості доходи від її ведення в середньому розмірі повинні становити також 11,4 тис. грн з 1 тис. га.

Як досягнути цього мінімального результату найближчим часом? Звертаємо увагу на дохідність (збитковість) сучасного мисливського господарства України. Одним із джерел доходів мисливських господарств є продаж ліцензій (відстрільних карточок).

Що ж сьогодні представляє платне користування ресурсами мисливських тварин в Україні? За ліцензією здійснюється полювання на кабана, лань, оленів європейського та плямистого, козулю, лося, муфлону, білку, бабака, бобра, борсука, ондатру, куницю лісову [9].

За відстрільною карткою здійснюється полювання на пернату дичину, кроля дикого, зайця-русака, єнотоподібного собаку, вовка, лисицю, шакала, куницю кам'яну, норку американську, тхора лісового [9].

За дозволом може здійснюватися відстріл (відлов) будь-якого виду мисливських тварин з метою селекційного відбору, ветеринарно-санітарної експертизи, регулювання чисельності [9]. Добування вовка, лисиці, єнотоподібного собаки та шакала дозволено здійснювати також за наявності у мисливця ліцензії або відстрільної картки на добування інших мисливських тварин [9].

Згідно із Законом України "Про мисливське господарство та полювання" (ст. 12) [9] та Законом України "Про тваринний світ" (ст. 22) [8] право на полювання в межах визначених для цього мисливських угідь мають громадяни України, які досягли 18-річного віку, іноземці, які отримали в установленому порядку дозвіл на добування мисливських тварин та інші документи, що засвідчують право на полювання.

Документами на право полювання (для громадян України) є [8, 9]:

- посвідчення мисливця;
- щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання з позначкою про сплату державного мита;
- дозвіл на добування мисливських тварин (ліцензія, відстрільна картка, дозвіл на діагностичний та селекційний відстріл тощо);
- відповідний дозвіл на право користування вогнепальною мисливською зброєю у разі її використання;
- паспорт на собак мисливських порід, інших ловчих звірів і птахів у разі їх використання під час полювання.

Зазначені документи мисливець зобов'язаний мати під час здійснення полювання, транспортування або перенесення продукції полювання і пред'являти їх на вимогу осіб, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства та полювання.

Посвідчення мисливця та щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання, родоводи і паспорти на собак мисливських порід, які можуть використовуватися в полюванні, паспорти на інших ловчих звірів і птахів видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.

У Законі України "Про мисливське господарство та полювання" [9] дозволами на право полювати є ліцензія та відстрільна картка. Ліцензії видаються мисливцям користувачем мисливських угідь, який отримує їх у центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства. Відстрільні картки видаються мисливцям користувачем мисливських угідь [9].

Полювання в Україні має аматорський характер і є платним. Згідно з Наказом "Про затвердження вартості ліцензій для полювання в мисливських угіддях України для громадян України та іноземних громадян" (№ 85 від 08.08.1996 р.) [14] вартість ліцензії на полювання у мисливських угіддях України та іноземних громадян встановлені у таких розмірах (табл. 1).

У Законі України "Про тваринний світ" у ст. 17 [8] зазначено, що до спеціального використання об'єктів тваринного світу належать усі види використання тваринного світу (за винятком передбачених законодавством випадків безоплатного любительського і спортивного рибальства у водних об'єктах загального корис-

тування), що здійснюються з їх вилученням (добуванням, збиранням тощо) із природного середовища. Спеціальне використання об'єктів тваринного світу здійснюється тільки за відповідними дозволами чи іншими документами, що видаються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Табл. 1. Розмір вартості ліцензії на полювання у мисливських угіддях України / The amount of the cost of a hunting license in the hunting grounds of Ukraine [14]

Вид тварин	Вартість ліцензії в неоподатковуваних мінімумах доходів громадян України	
	для громадян України	для іноземних громадян
Лось	2,5	16
Олень благородний	2	14
Олень плямистий	1,5	10
Лань	1	7
Козуля	0,6	6
Муфлон	0,6	6
Кабан	1,2	8
Ведмідь	60	20

У Законі України "Про охорону навколишнього природного середовища" у ст. 38 [7] зазначено, що в порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, – на пільгових умовах.

У ст. 18 Закону України "Про мисливське господарство та полювання" [9] "Вартість ліцензій на добування мисливських тварин визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики". "Вартість відстрілних карток на добування мисливських тварин встановлює користувач мисливських угідь".

Постає питання, а яка вартість ліцензії і відстрільної картки сьогодні в Україні? Скільки мисливець повинен заплатити за те, що хоче і може у дозволені строки полювати? Тут є вичерпна відповідь. Вартість ліцензій на добування мисливських тварин у мисливських угіддях України затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.05.2011 р. за № 179 [13]: лось – 2000 грн, олень європейський – 1000 грн, олень плямистий – 800 грн, кабан – 600 грн, лань – 800 грн, муфлон – 800 грн, козуля – 200 грн, бобр – 150 грн, бабак – 150 грн, борсук – 200 грн, куниця лісова – 50 грн, ондатра – 25 грн, білка – 15 грн.

Аналізуючи чинне українське законодавство в галузі мисливського господарства, ми прийшли до висновку, що не сформованими є підходи щодо встановлення вартості ліцензії, відстрільної картки. Іншими словами, відсутня загальноприйнята, "прозора" методика.

Обговорення результатів дослідження. Окреслимо основні проблеми, з якими стикаються мисливські підприємства України. Їх список не буде оригінальним, оскільки ми та інші дослідники подавали їх у багатьох наукових працях.

Основні проблеми мисливського господарства України [11, 12, 21]:

- недосконалість нормативно-правової бази;
- мисливське господарство залишається збитковою галуззю;
- чисельність мисливських тварин, особливо парнокопитних, залишається низькою, хоча спостерігалось певне її зростання;
- майже не враховуються інтереси місцевих територіальних громад при наданні у користування мисливських угідь та процесу ведення мисливського господарства;
- відсутність ефективної системи відповідальності за порушення вимог чинного законодавства з питань мисливського господарства та полювання, як мисливцями, так і користувачами мисливських угідь;
- високий рівень браконьєрства;
- недостатній рівень охорони мисливських угідь користувачами мисливських угідь;
- відсутність дієвого механізму конкурентного надання у користування мисливських угідь;
- відсутність дієвого механізму компенсації збитків, заподіяних мисливським тваринам і середовищу їх існування;
- низький рівень міжнародної співпраці у сфері мисливського господарства;
- військові дії на теренах мисливських угідь України.

Усі ці проблеми повинні перерости у завдання для мисливських господарств у найближчий період. Запровадження платного користування ресурсами мисливських тварин належить до процесу удосконалення економічного механізму ведення мисливського господарства. Це завдання залишається актуальним у низці наукових досліджень [5, 4, 6, 17].

Гуль І. Г. у своїх дослідженнях [5, 4, 6] аргументовано вважає, що "негативно впливають на ціноутворення в мисливському господарстві: відсутність здорової конкуренції, що проявляється в дискримінації форм власності на мисливські угіддя; користувачі мисливських угідь вважають себе монополістами на довіреній їм території і диктують свою цінову політику, що проявляється в заниженні або завищенні цін на продукцію та послуги, які вони надають споживачам; ціни на ліцензії та відстрільні картки коливаються у великому діапазоні, ціни на продукцію та послуги мисливського господарства не достатньо зв'язані з витратами, які несуть користувачі мисливських угідь внаслідок їх охорони та відтворення, що призводить до збитковості виробничо-господарської діяльності, плата за спеціальне використання ресурсів мисливської фауни та мисливських угідь виконує в основному фінансову функцію".

Стосовно плати (вартості ліцензії, відстрільної картки), то у працях науковців [4, 5, 6, 12, 17] "ціни на продукцію мисливського господарства потрібно розглядати з урахуванням платежів за спеціальне використання ресурсів мисливських тварин та угідь, що виступають ціною продукції (мисливські тварини, що стали або можуть стати об'єктом полювання)".

Щодо розрахунку ціни ліцензії (відстрільної картки), то ми запропонували методику розрахунку [11]. Її підґрунтям було те, що розмір ціни дозволу повинен бути оптимальним і знаходитися в межах від мінімального до максимального рівнів. Мінімальний рівень ціни враховував витрати на охорону, відтворення, догляд окремої особини певного виду з додаванням певного прибутку (відсоток депозиту). Максимальний рівень плати – еколого-економічний та соціальний ефекти, що отримує суспільство (мисливець) від процесу полювання та самого добування мисливської тварини певного виду. Оптимальний рівень пропонували встановлювати на підставі соціологічного опитування мисливців на предмет готовності платити за добування мисливських тварин за максимальними цінами. Запропонована методи-

ка знайшла свою апробацію в обласних управліннях лісового і мисливського господарства Львівської та Волинської областей. Водночас, зроблені пропозиції укладалися розрахунками собівартості утримання окремої особи мисливських тварин, а результати опитування мисливців залежали від їх соціального прошарку і не відображали реального попиту на продукцію мисливського господарства та мисливства.

Ми пропонуємо запровадження дещо іншого підходу до розрахунку плати за право на полювання на основних видів мисливських тварин. За основу мінімального рівня плати візьмемо рівень мінімальної заробітної плати поточного року. Так, за право полювати на лося потрібно заплатити 6700 грн (табл. 2). Для інших основних видів вартість плати доцільно встановлювати у відсотках до загальної ваги тварини, що за мисливськими мірками може бути впольована.

Табл. 2. Мінімальний рівень плати (вартість ліцензії) за право на полювання основних видів мисливських тварин / The minimum level of payment (license cost) for the permission to hunt the main species of game animals

Вид мисливських тварин	Середня вага однієї тварини, кг [16]	Частка до загальної ваги, %	Мінімальний рівень плати*, грн / особину
Лось	500	100,00	6700
Олень благородний (європейський)	160	32,00	2150
Олень плямистий	100	20,00	1350
Лань	40	8,00	550
Козуля (європейська) Лань	30	6,00	400
Дика свиня	170	34,00	2300

Примітка: * заокруглено до цілого числа.

Такий підхід є простий у використанні, зрозумілий як для користувачів мисливських угідь, так і для мисливців. Окрім цього, дасть змогу підвищити окупність мисливських господарств України.

Отже, за результатами виконаної роботи можна сформулювати такі наукову новизну та практичну значущість результатів дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження:

1. Набули подальшого розвитку пропозиції щодо удосконалення методики розрахунку розміру плати за спеціальне використання ресурсів мисливських тварин.
2. В економічний зміст плати за спеціальне користування мисливськими тваринами включити стимуляційну складову як для користувачів (власників) мисливських угідь, так і для мисливців-аматорів.
3. Удосконалено механізм формування доходів користувачів (власників) мисливських угідь України.

Практична значущість результатів дослідження:

1. Під час реалізації дозволу на право полювання у користувачів (власників) мисливських угідь буде сформовано єдиний підхід щодо формування мінімального рівня плати за спеціальне використання мисливських тварин.
2. Отримані кошти від реалізації ліцензії (відстрільної картки), що розраховані за запропонованою методикою, збільшать дохідну частину мисливських господарств України.
3. Встановлені розміри вартості права на полювання нададуть можливість більш чіткого планування господарської діяльності користувачів (власників) мисливських угідь.

Висновки / Conclusions

Проаналізовано наукові дослідження щодо методологічних підходів до розрахунку плати за користування природними ресурсами в Україні є актуальними із соціальної та еколого-економічної точок зору.

Встановлено, що об'єктивна необхідність платити за спеціальне використання природних ресурсів України виходить з того, що вони є власністю українського народу, які передані у різні види спеціального використання (довгострокове, короткострокове) спеціалізованим організаціям.

Одним із специфічних видів природокористування є спеціальне використання лісових. Особливе місце серед них посідають лісові мисливські тварини.

Добування мисливських тварин в Україні має аматорський характер. Водночас, вони є частиною тих природних ресурсів, що використовуються у спеціальних цілях. Отже, використання мисливських тварин здійснюється на платній основі.

Дозволом на добування мисливських тварин є ліцензія (відстрільна картка). Розмір вартості ліцензії встановлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, а відстрільні картки видаються мисливцям користувачем мисливських угідь.

Проведений аналіз законодавчої бази України щодо визначення розмірів плати за спеціальне використання мисливських тварин довів відсутність єдиних методологічних засад щодо встановлення розмірів плати.

Зроблені пропозиції до формування єдиного методологічного підходу розрахунку розмірів плати за спеціальне використання основних видів мисливських тварин дасть змогу користувачам підвищити дохідність мисливських господарств, планувати свою роботу на беззбитковій основі.

Запропоновані методологічні підходи до встановлення розміру плати за спеціальне використання ресурсів мисливських тварин враховують соціальні та еколого-економічні особливості ведення мисливського господарства України і є достатньо ефективними та простими у використанні.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на вивчення впливу запропонованих методологічних пропозицій щодо розрахунку розміру плати за спеціальне використання ресурсів мисливських тварин на фінансові показники мисливських господарств України.

References

1. Declaration of Rio de Janeiro on environment and development 1992.
2. Ecology. URL: <https://www.osvita.ua/vnz/reports/ecology/21060/>
3. Efficiency in numbers. URL: <https://www.openforest.org.ua/127723/>
4. Gul, I. G. (2011). Methodological principles of price formation for products and services of the hunting industry. *Scientific Bulletin of the Ukrainian National Forestry University*, 21(5), 33–40.
5. Gul, I. G. (2011). Principles of reforming the hunting industry of Ukraine. *Scientific Bulletin of the Ukrainian National Forestry University*, 21(4), 89–95.
6. Gul, I. G. (2011). Theoretical and methodological bases of pricing of products and services of the hunting industry. Ecological management in the general management system: a collection of abstracts of reports of the Eleventh Annual All-Ukrainian Scientific Conference, Sumy: Sumy State University, 1, 86–90.

7. Law of Ukraine "On Environmental Protection" (Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR). (1991), No. 41, 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>. [In Ukrainian].
8. Law of Ukraine "On Fauna" (Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (IVR). 2002, 14, 97). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#n127>. [In Ukrainian].
9. Law of Ukraine "On Hunting Economy and Shooting" (Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (IVR). (2000), No. 18, p.132. [In Ukrainian].
10. Living Planet. URL: www.zhiva-planeta.org.ua/diyalnist/staluy-rozvytok.html
11. Muraviov, Yu. V. (2001). Standards of payment for special use of forest hunting lands and fauna as an instrument of implementation of ecological policy: Candidate dissertation for economic sciences: Specialty. 08.08.01. Lviv, 200. [In Ukrainian].
12. Myronenko, M. O., et al. (2015). The project of reforming the hunting industry of Ukraine. Boyarka, 155. URL: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=https://myslyvets.com.ua/wp-content/uploads/2016/10/Proekt-modeli-reformuvannya-i-rozvytku-myslyvskogo-gospodarstva-Ukrayiny.pdf&hl=uk>. [In Ukrainian].
13. Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine "On Approval of the Cost of Licenses for Harvesting Hunting Animals in Hunting Grounds of Ukraine" from 16.05.2011. № 179.
14. Order of Ukraine "On approval of the cost of licenses for hunting in the hunting grounds of Ukraine for citizens of Ukraine and foreign citizens" (№ 85 from 08.08.1996 y.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0473-96#Text>. [In Ukrainian] (The Order became invalid on the basis of the Order of the State Forestry Committee N 493 (z1484-05) from 24.11.2005).
15. Protsiv, O. R. (2015). Hunting land use fee or corruption tax? Hunting and fishing, 10. URL: <https://www.fleg.org.ua/konkurs-2016/1290>. [In Ukrainian].
16. Shadura, M. V., et al. (1998). Book of the hunter. Lviv, 173.
17. Sinyakevich, I. M., & Dudyuk, V. S. (2005). The concept of national price policy in forestry of Ukraine. *Scientific Bulletin of UNFU*. Ser.: Forest policy in the context of ecologization of the economy. Lviv: RNV UNFU, 15(7), 145–151.
18. State Forest Resources Agency of Ukraine. URL: <https://forest.gov.ua/napryamki-diyalnosti/mislivske-gospodarstvo-ma-in/mislivske-gospodarstvo> (06.03.2023).
19. Sustainable development for Ukraine. URL: sd4ua.org/golovni-temi-stalogo-rozvytku/biologichne-ta-landshaftne-riznomanit/
20. Syniakevych, I. M., & Dudiuk, V. S. (2005). Conception of national price policy in forestry of Ukraine. *Scientific Bulletin of UNFU*. Lviv: UNFU, 15(7), 145–151. [In Ukrainian].
21. The hunters well. URL: <https://myslyvets.com.ua/osnovni-problemi-mislivskogo-gospodarstva-ukraini>. [In Ukrainian].
22. Tynytsia, Yu. Yu., & Hunianskyi, V. F. Veres. (1987). Integrated forestry. Moscow: Ahropromyzzdat, 215. [In Russian].

Yu. V. Muraviov, I. I. Didovych, M. V. Malinovska

National Forestry University of Ukraine, Lviv, Ukraine

HUNTING PERMIT AND FEES, NEW VIEWS AND APPROACHES

Paid use of natural resources of state importance is an urgent scientific task. Its solution is based on various scientific approaches. Paid use of game animal resources was no exception. Historically, it has been proven that thanks to hunting, people learned to hunt and work collectively, invented new tools for living, housing, cooking and storing food, enriched their language, etc. This gave an impetus to the organized division of labour, its planning and forecasting of certain development. In the course of research, the very process of hunting, mining, collecting trophies and hunting tools is revealed to be still relevant in modern society. It has been found that for a modern person, namely a hunter, it is a genetic connection with ancestors, specific hunting traditions, a special rest in the bosom of nature, the ability to show one's abilities, excitement, obtained trophies, etc. Moreover, there are expenses for running a hunting farm and organizing the hunt itself. Therefore, a modern hunter gets for themselves a whole series of positive possessions for which they definitely need to pay. Ukrainian legislation, which concerns the management of hunting and nature management, is proven to clearly stipulate paying for a hunting permit (license, shooting card). We have also found that there is no single method of calculating the size of such a fee. This is what prompted us to use new methodological approaches for determining the value of the right to hunt. Compared to others, slightly different conceptual principles have been applied regarding the formation of the fee for the special use of game animal resources. They are formed on the basis of the understanding that game animals are of national importance, and their protection, reproduction and use are quite expensive. In addition, hunters are ready to pay, and hunting farms intend to be highly profitable and dispose of the "stigma" of unprofitability.

Keywords: hunting farm; game animals; hunting right; license; shooting card.